

Guide

Att känna igen och förstå vilseledande bilder

Denna guide har tagits fram inom ramen för VISAVis-projektet, som finansieras av European Media and Information Fund.

Det är endast författaren/författarna som bär ansvaret för innehållet, som stöds av European Media and Information Fund. Innehållet återspeglar inte nödvändigtvis ståndpunkterna hos EMIF och fondens partners, Calouste Gulbenkian-stiftelsen och Europeiska universitetets Institut (EUI).

European | **MEDIA AND
INFORMATION** | Fund

Managed by
Calouste Gulbenkian Foundation

Innehållsförteckning

Inledning	4
Varför denna guide?	4
Vem är guiden till för?	4
Vad innehåller guiden?	4
Efter att ha gått igenom denna guide kan du ...	5
Förklarande ordlista	6
Tips för att arbeta med vilseledande bilder tillsammans med äldre	8
Varför vilseledande bilder kan vara en extra utmaning	8
Tips för att arbeta med vilseledande bilder tillsammans med äldre vuxna	8
Att förstå och känna igen vilseledande bilder	9
Olika typer av vilseledande bilder	9
Hur (vilseledande) bilder fångar vår uppmärksamhet	11
Vilka risker finns med vilseledande bilder?	12
Så faktagranskar du bilder: Hur kan du faktagranska bilder?	13
1. Väcker bilden känslor? Pausa en stund.	13
2. Kontrollera källan och reaktionerna	13
3. Analysera bilden: är den manipulerad eller skapad med AI?	13
4. Kontrollera sammanhanget	17
5. Ta ställning	18
Analysera bilder med Google Lens®	19
Använd Google Lens® på din smartphone eller surfplatta	19
Använd Google Lens® på din bärbara eller stationära dator	20
Hänger du med?	21

Inledning

Varför denna guide?

Allt oftare blir vi **vilseledda** av det vi ser online: **AI-manipulerade** foton, redigerade videor eller bilder som **tas ur sitt sammanhang**. Där det tidigare främst var journalister och fotografer som skapade bilder, kan idag vem som helst göra och sprida dem. Det gör det svårare att veta vad man kan lita på. De här formerna av vilseledning, där bilder medvetet används för att vilseleda oss, kallas **visuell desinformation**.

På grund av den snabba **utvecklingen** blir det svårare för alla att **avgöra** vad som är **tillförlitligt** och vad som inte är det. Därför är det viktigt att vi tar oss an bilder med rätt kunskap och verktyg för att kunna förhålla oss **kritiskt** och bekämpa desinformation.

Vem är guiden till för?

- **Organisationer som arbetar med (äldre) vuxna**
Till exempel lokala servicecenter, bibliotek, digi-hjälpare eller utbildningsinitiativ som vill hjälpa (äldre) vuxna att granska bilder på ett mer kritiskt sätt.
- **Alla som söker praktiska verktyg**
och vill lära sig hur man kan kontrollera bilder och bättre förstå vad som är äkta och vad som inte är det.

Vad innehåller guiden?

Guiden innehåller följande:

- **Förklarande ordlista**
En översikt över de viktigaste termerna och begreppen kring visuell desinformation.
- **Tips för att arbeta med vilseledande bilder tillsammans med äldre**
Insikter i hur personer över 55 år upplever visuell desinformation. Hur kan man arbeta med dessa frågor tillsammans med dem? Och hur kan man ge rätt stöd?
- **Att känna igen och förstå vilseledande bilder**
Praktiska verktyg:
 - förklaring av det bredare sammanhanget kring visuell desinformation och vilseledande bilder,
 - en handledning för att faktagranska bilder,
 - en steg-för-steg-guide till hur man använder Google Lens®.

Efter att ha gått igenom denna guide kan du ...

- ...förklara vad visuell desinformation är och varför det är ett växande problem,
- ...känna igen och förklara vilka former av vilseledande bilder som finns,
- ...förhålla dig kritiskt till bilder genom att ställa enkla kontrollfrågor.
- ...använda praktiska verktyg för att kontrollera bilder,
- ...bättre vägleda andra i att känna igen och faktagranska vilseledande bilder.

Förklarande ordlista

Ordlistan nedan hjälper dig att förstå några av de svårare orden som används i denna guide. Termerna är listade i den ordning de förekommer och är markerade med **ljuslila** färg i texten.

> **Artificiell intelligens (AI)**: Teknik där datorsystem kan känna igen mönster och lära sig av data för att utföra olika uppgifter. Ju mer data som matas in i ett AI-system, desto mer lär det sig och desto bättre kan det utföra sin uppgift.

> **Bildkunnighet**: Bildkunnighet handlar om att kunna läsa och förstå bilder. Det innebär att ta hänsyn till de val i bildspråk som skaparen har gjort och till det sammanhang där bilden har skapats. Bildkunnighet omfattar också förmågan att använda och skapa bilder samt att tolka och ge dem mening.

> **Bildmanipulation**: Att göra förändringar i en bild eller video. Det kan handla om att lägga till, ta bort eller justera något så att bilden visar något annat än det som faktiskt hände.

> **Clickbait**: Vilseledande, överdriven eller sensationell text eller bild som syftar till att få människor att klicka på en länk (ordagrant: klickbete). Clickbait förekommer ofta i form av chockerande rubriker eller bilder i inlägg på sociala medier eller på webbplatser. Det faktiska innehållet i artikeln eller videon stämmer då ofta inte överens med rubriken.

> **Deepfake**: En falsk video där en person säger eller gör något som i verkligheten inte har hänt. För att skapa deepfakes använder man artificiell intelligens. Tekniken utgår från befintligt bild- och ljudmaterial för att efterlikna en persons röst, beteende och rörelsemönster. På så sätt kan någon sprida desinformation genom att utge sig för att vara en annan person.

> **Desinformation**: Felaktig eller vilseledande information som medvetet används för att skada eller vilseleda.

> **Faktagranskning**: Att faktagranska betyder helt enkelt att kontrollera om något stämmer. Du undersöker vem som har skapat innehållet, när det har gjorts och om andra tillförlitliga källor säger samma sak. På så sätt kan du avgöra om ett meddelande, en bild eller en video är äkta.

> **Filterbubbla**: En situation där du mestadels får se information, nyheter och åsikter som bekräftar dina befintliga uppfattningar och preferenser. Detta uppstår genom algoritmer i sociala medier och sökmotorer som filtrerar innehåll baserat på dina tidigare interaktioner och intressen. På så sätt sorteras andra perspektiv och annan information bokstavligen bort.

> **Generativ AI**: En form av artificiell intelligens som kan skapa nytt, originellt innehåll, till exempel text, bilder, musik eller andra medier.

> **Misinformation**: Felaktig eller vilseledande information som inte sprids med avsikt, utan snarare av misstag eller på grund av okunskap. Den som sprider informationen vet ofta inte att den är felaktig.

> **Nätfiske**: En form av bedrägeri där personer försöker få tag på dina uppgifter, till exempel användarnamn, lösenord eller kortuppgifter, för att sedan missbruka dem. Nätfiskare uppmanar dig

ofta att klicka på en länk och lämna ut personliga uppgifter. Nätfiske förekommer ofta via e-post eller meddelanden på sociala medier, men kan även ske via telefonsamtal och till och med vanlig post.

> **Polarisering:** Ett fenomen där grupper i samhällsdebatten hamnar allt längre ifrån varandra. Det handlar om ett starkt vi-och-dom-tänkande, där parterna inte längre är öppna för varandras åsikter och övertygelser.

> **Omvänd bildsökning:** Kallas även omvänd sökning eller söka med bild. Ett sätt att använda en bild för att ta reda på var den förekommer på internet, om den har använts tidigare, när den först dök upp och i vilket sammanhang den tidigare har delats.

Tips för att arbeta med vilseledande bilder tillsammans med äldre

Barn, unga, vuxna och äldre – i dag kommer alla i kontakt med vilseledande information och bilder.

För vissa äldre vuxna kan detta vara extra utmanande. De växte inte upp med digitala medier och blev ofta digitalt aktiva först senare i livet, i en digital miljö som förändras snabbt. På grund av bristande digitala färdigheter kan det ibland vara svårare att avgöra vad som är tillförlitligt eller att känna igen vilseledning. Samtidigt är det viktigt att inte generalisera: många äldre vuxna är i dag mycket digitalt kunniga och förhåller sig minst lika kritiskt till information på nätet som yngre generationer.

Varför vilseledande bilder kan vara en extra utmaning

För många äldre vuxna var information tidigare starkt kopplad till betrodda källor som tidningar, tv och officiella institutioner. Online blandas däremot tillförlitliga och opålitliga källor. En bild som delas av en bekant eller en familjemedlem kan därför väcka förtroende snabbare, även om innehållet inte alls stämmer.

Dessutom spelar den teknologiska utvecklingen en viktig roll. Begrepp som **deepfakes**, AI-genererade bilder eller **bildmanipulation** är relativt nya. Om man inte vet att sådana tekniker finns, är det naturligt att bilder lättare uppfattas som äkta.

Även känslor spelar en viktig roll. Vilseledande bilder spelar ofta på rädsla, upprördhet eller oro kring hälsa, säkerhet eller ekonomi. Detta är teman som för många äldre vuxna är både relevanta och igenkännbara.

Tips för att arbeta med vilseledande bilder tillsammans med äldre vuxna

Att arbeta med vilseledande bilder tillsammans med äldre kräver ett förhållningssätt som utgår från respekt, igenkänning och förtroende. Dessa tips hjälper dig att göra ämnet lättare att prata om och att ge rätt stöd.

- För samtal, inte diskussion.
- Använd igenkännbara exempel från deras vardag.
- Fokusera på enkla kontrollfrågor.
- Säg att det är okej att tveka och att alla tvekar ibland.
- Förklara mer komplexa begrepp steg för steg och undvik tekniskt fackspråk.
- Utgå från exempel från vardagen offline när du förklarar ett digitalt eller online-begrepp.

Att arbeta med visuell desinformation tillsammans med äldre vuxna handlar inte om att varna eller rätta, utan om att lära sig se tillsammans, ställa frågor och bygga förtroende.

Att förstå och känna igen vilseledande bilder

Bilder säger ofta mer än ord. Just därför används foton och videor allt oftare för att vilseleda oss. En bild kan vara äkta, men delas i ett felaktigt sammanhang. En bild kan vara redigerad eller helt och hållet skapad med hjälp av artificiell intelligens.

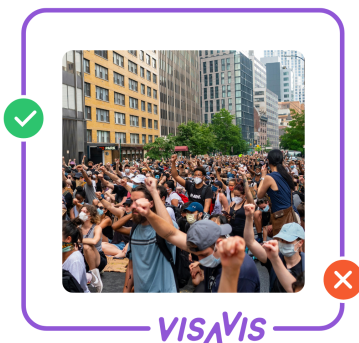
Olika typer av vilseledande bilder

När du vet hur bilder kan vilseleda och kan känna igen olika sätt att göra det, märker du snabbare när något inte stämmer och kan börja **faktagranska** mer riktat. Nedan följer de vanligaste formerna.

1. Äkta bilder som presenteras fel och tas ur sitt sammanhang

Detta är bilder som i sig är äkta, men som används på ett vilseledande sätt.

- **Bilder eller videor som berättar något annat**

Exempel: En video av demonstranter mot coronarestriktionerna år 2020 delas på nytt som om den skulle visa en aktuell demonstration mot migrationspolitiken.

- **Bilder eller videor med fel tids- eller platskontext.**

Exempel: Bilder från tsunamin i Thailand år 2004 delas med påståendet att en ny tsunami nyligen har inträffat.

2. Manipulerade bilder

Här har bilden medvetet förändrats för att vilseleda.

- **Photoshoppade bilder**

Element läggs till, tas bort eller beskärs för att ge ett annat intryck.

- **Deepfake-videor**

Videor som skapats med hjälp av AI, där en person verkar säga eller göra något som personen i verkligheten aldrig har sagt eller gjort.

Exempel: En video där en känd person verkar göra ett uttalande som han aldrig har gjort.

- **AI-genererade bilder**

Bilder eller videor som inte bygger på verkligheten, utan som har skapats helt och hållet med hjälp av generativ artificiell intelligens. Med AI kan man i princip be om att få nästan vad som helst genererat.

Exempel: Ett foto där två politiker omfamnar varandra varmt.

Visste du att...

även små justeringar, som att välja en annan kameravinkel eller att leka med ljussättning eller färgkontraster, kan få en bild att berätta en helt annan historia.

Hur (vilseledande) bilder fångar vår uppmärksamhet

Fotografier och videor delas ofta innan någon kontrollerar om de faktiskt stämmer, och det har allt att göra med hur bilder påverkar oss.

1. De väcker starka känslor

Bilder som väcker ilska, rädsla, förvåning eller medlidande delas snabbare. Känslor gör att människor tänker mindre kritiskt och snabbare klickar på "dela". De som skapar desinformation utnyttjar detta medvetet genom att kombinera bilder med känslomässigt laddade rubriker eller påståenden. Detta kallas **clickbait**.

2. De upplevs ofta som mer lättillgängliga

En bild förmedlar mycket vid en enda blick. Du behöver inte läsa så mycket eller ta reda på så mycket för att få ett intryck, vilket gör att innehållet sprids snabbare.

3. Sociala mediers algoritmer

Sociala medier visar oftare inlägg som får många reaktioner eller gilla-markeringar och gör ingen skillnad mellan sant och falskt. Känslomässiga eller sensationella bilder får därför extra stor synlighet och sprids snabbare.

Visste du att...

den som ofta klickar på vissa bilder eller inlägg börjar automatiskt få se fler liknande bilder och inlägg i sitt flöde. Algoritmen utgår från att detta är dina intressen och fyller därför ditt flöde med sådant innehåll. På så sätt kan du hamna i en **filterbubbla**.

Tips: Vill du dela något med andra? Ställ dig själv några frågor först: Vem tjänar på att den här bilden sprids? Är den äkta? Vilka känslor väcker bilden?

Vilka risker finns med vilseledande bilder?

Falska eller vilseledande bilder är inte oskyldiga – de kan ge en skev bild av verkligheten. Det kan leda till att människor drar felaktiga slutsatser eller tror på sådant som inte stämmer. Därför är det viktigt att förstå varför vilseledande bilder kan vara farliga och vilken påverkan de kan ha, även när de vid första anblicken verkar oskyldiga.

- **De används för ekonomiskt bedrägeri**

Vilseledande bilder och videor används allt oftare i samband med bedrägerier. Det kan handla om deepfake-videor där kända personer påstås rekommendera en investeringsmöjlighet, eller om annonser för produkter som verkar nästan för bra för att vara sanna. Som följd kan människor förlora pengar eller lämna ifrån sig personliga uppgifter.

- **De förstärker rädsla, polarisering och samhällelig oro**

Chockerande eller känslomässiga bilder kan väcka rädsla, ilska eller misstro. De delas ofta utan sammanhang och kan ställa grupper mot varandra. På så sätt bidrar vilseledande bilder till polarisering och kan förstärka spänningar i samhället.

- **De kan påverka människors åsikter**

Vissa bilder är avsedda att övertyga. De lyfter fram ett visst budskap, en världsbild eller ett ställningstagande. Genom att visa bilder selektivt eller placera dem i ett visst sammanhang försöker avsändare påverka hur människor ser på till exempel politik, religion, hälsa eller livsstil.

- **De skadar personer och deras rykte**

Vilseledande bilder kan sätta människor i dålig dager, även om de inte har gjort något fel. En manipulerad bild kan allvarligt skada någons rykte, med ibland långvariga konsekvenser för arbete, relationer eller psykiskt välbefinnande.

- **De undergräver förtroendet**

När vi allt oftare möter vilseledande bilder börjar människor inte bara tvivla på falska bilder, utan även på äkta bilder. Det blir svårare att avgöra vad som är tillförlitligt och vad som inte är det. Som följd sätts även förtroendet för medier, organisationer, institutioner och tillförlitliga källor under press.

- **De kan leda till verkliga handlingar**

Människor agerar ibland utifrån vilseledande bilder. De kan sprida hatbudskap, delta i protester, uppmåna till våld, fatta ekonomiska beslut eller undvika vissa grupper eller platser.

Så faktagranskar du bilder: Hur kan du faktagranska bilder?

Vi är vana vid att snabbt scrolla, döma och dela utan att stanna upp och tänka på det vi ser. På nätet dyker det varje dag upp bilder som inte alltid är vad de ser ut att vara. Foton kan vara redigerade, delas i fel sammanhang eller till och med vara skapade helt och hållet med hjälp av artificiell intelligens.

Bildkunnighet hjälper dig att förhålla dig kritiskt: du lär dig förstå bilder bättre, se hur de kan vilseleda och kontrollera om de stämmer.

Du behöver inte vara expert för att avslöja vilseledande bilder. Det handlar om att stanna upp en stund och känna efter vad du ser och vad du känner innan du delar något. Den här guiden hjälper dig att komma igång.

1. Väcker bilden känslor? Pausa en stund.

Om en bild eller video gör dig arg, rädd, ledsen eller väldigt entusiastisk är det ofta en signal att stanna upp en stund. Ta ett ögonblick och fundera över vad du ser och ställ dig själv frågor som:

- Varför berör den här bilden mig så starkt? Väcker den starka känslor eller tvivel?
- Vad försöker avsändaren göra: informera, övertyga eller manipulera?
- Varför visas detta för mig? Bygger den på mina befintliga övertygelser eller rädslor?

2. Kontrollera källan och reaktionerna

Hur tillförlitlig en bild är hänger ofta ihop med vem som delar den och var den kommer ifrån.

- Vem har delat eller skapat bilden? Har personen kunskap om ämnet?
- Publicerar hen ofta den här typen av innehåll? Eller tvärtom – är det ovanligt?
- Titta också på vad andra skriver i kommentarerna: Ifrågasätts bilden?
- Vad säger andra källor? Att bara kontrollera en källa räcker oftast inte för att avgöra om något stämmer. Sök mer.

3. Analysera bilden: är den manipulerad eller skapad med AI?

Bilder kan vara vilseledande på olika sätt: de kan tas ur sitt sammanhang, vara subtilt redigerade eller helt och hållet skapade med hjälp av AI. Därför är det viktigt att titta noggrant efter detaljer som inte verkar stämma. Ju fler saker som känns fel, desto större är chansen att bilden inte är äkta. Kombinera dessa observationer med steg 4: att kontrollera sammanhanget.

För att avgöra om en bild har skapats med AI eller manipulerats kan du använda checklistan nedan:

1. Titta på mänskliga detaljer

- För många eller för få fingrar?
- Märkliga kroppsformer eller onaturliga rörelser?
- Pupiller som inte är lika stora eller onaturliga reflexer i ögonen?
- För många eller för få tänder? Ett leende eller ett tandrad som ser för perfekt ut?
- Otydlig hårlinje, hårstrån som smälter ihop med bakgrunden eller hår som verkar sakna ursprung?
- Knappar, dragkedjor, klockor, glasögon eller smycken som är förvrängda eller saknar detaljer?

2. Titta på ljus, skuggor och naturlagar.

- Stämmer ljussättningen i ansiktet med omgivningen?
- Är skuggorna logiska överallt?
- Följer föremål tyngdkraftens lagar? Svävande objekt är misstänkta.

3. Titta på detaljer i bakgrunden

- Har byggnader, möbler eller andra föremål en normal form?
- Är objekten proportionerliga i förhållande till varandra och till det som finns i förgrunden?
- Stämmer språket och skyltningen på trafikskyltar, gatunamn eller butiker?

4. Titta på text och logotyper

- Konstiga bokstäver, suddiga eller ofullständiga ord, felaktiga eller förvrängda logotyper?

5. Kontrollera perfektion eller suddighet

- Ser bilderna för perfekta ut? Till exempel genom stark belysning, symmetri, onaturlig glans eller överdrivna färgkontraster.
- Eller är bilden ovanligt suddig? AI-bilder görs ibland medvetet suddiga för att dölja fel och detaljer.

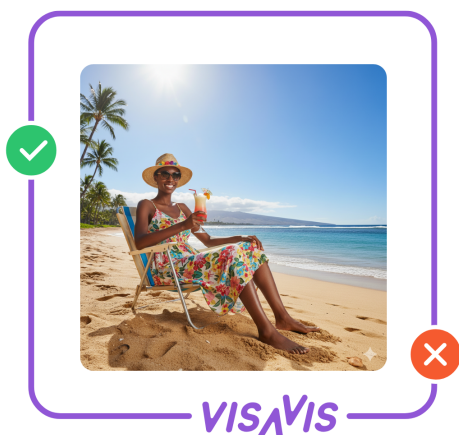
6. Leta efter en vattenstämpel.

- Finns det en vattenstämpel i bilden? Vissa AI-verktyg visar en liten logotyp eller vattenstämpel i bilden.

Några exempel:

Exempel: Vid första anblicken ser bilden verklig ut. Men vid närmare granskning ser du att kvinnan har sex fingrar på ena handen.

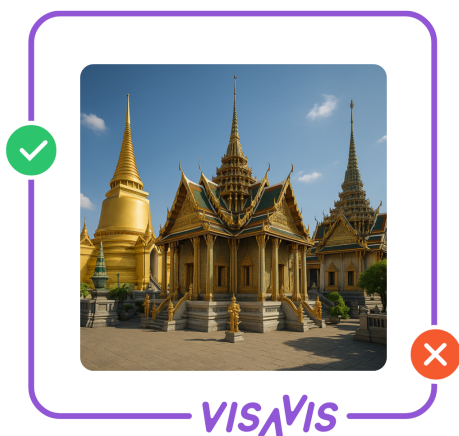
Exempel: Undersök kvinnans skugga noggrant. Dess form överensstämmer inte med hennes kroppskonturer. Detta är ett vanligt tecken på AI-genererade bilder, eftersom AI ibland har svårt att producera konsekventa och realistiska skuggor.

Titta på armen bakom kvinnan. Bakom den verkar det finnas två huvuden där det bara borde finnas ett. Tunnelbanans handtag ser också felaktiga ut, där ett verkar vara ofullständigt bakom ett annat.

Exempel: Om du tittar noga på boken ser du att det inte finns någon läsbar text, bara några suddiga linjer. Det kan vara något "överkligt" med killen på bilden. Hans hud ser ovanligt slät ut, och det är inte riktigt logiskt att han läser med nästan slutna ögon.

Exempel: Undersök bilden noggrant. Den perfekta symmetrin, den onaturliga glansen och de alltför ljusa färgerna gör att den ser artificiell ut.

Exempel: Titta längst ner till höger – du ser ett Gemini®-vattenmärke från Googles AI-modell.

Saker att vara extra uppmärksam på när du tittar på videor:

- **Mun och tal:** Rör sig läpparna i takt med det som sägs?
- **Ljud:** Passar bakgrundsljuden till situationen eller miljön?
- **Ögonblinkningar:** Blinkar personen för sällan, för ofta eller ojämnt?
- **Kroppsrörelser:** Rör sig kroppsdelar stelt, fördröjt eller onaturligt i förhållande till resten av kroppen?
- **Föremål och lemmar:** Dyker föremål eller kroppsdelar plötsligt upp, förvrängs, försvinner eller flyter ihop med varandra?

Visste du att ... det också finns verktyg som snabbt kan hjälpa dig att kontrollera om en bild eller video har manipulerats?

→ VISAVIS bild- och videokontroll (www.visualfactcheck.be): Verktyg för att undersöka om en bild har skapats med AI eller manipulerats, och för att kontrollera om videor har tagits ur sitt sammanhang.

4. Kontrollera sammanhanget

Det kan vara så att det i steg tre blev tydligt att bilden inte är manipulerad eller skapad med AI. Det kan också vara så att du fortfarande tvekar, eller att det finns detaljer som du vill titta närmare på. Den information du samlade in i steg tre hjälper dig nu att kontrollera sammanhanget. I det här steget undersöker du om berättelsen bakom bilden eller videon verkligen stämmer. Har en gammal bild eller video använts som om den vore aktuell? Kan det som visas ha hänt på en annan plats än den som påstås?

För att ta reda på detta kan du ställa dig några frågor:

- När dök bilderna upp för första gången? Är bilden äldre än händelsen som det nu talas om?
- I vilket sammanhang användes bilden tidigare? Kan bilden ha använts för tre år sedan vid en händelse i ett annat land?
- Är bilden verkligen tagen på den plats som anges? Små detaljer kan säga mycket om var, när och i vilket sammanhang en bild har tagits. Var därför uppmärksam på konkreta ledtrådar, som till exempel:
 - **Plats:** gatunamn, registreringsskyltar, butiker, trafikskyltar, byggnader – stämmer detta med den påstådda platsen?
 - **Språk:** vilket språk ser eller hör du på skyltar, i butiker eller hos människor?
 - **Människor:** stämmer etnicitet, klädsel och sammanhang med den plats som anges?
 - **Väder:** är det soligt eller molnigt? Snö eller sommar? Passar detta med datum och plats?

Utgå inte från ett enda inlägg, en enda webbplats eller en enda bild. Kontrollera om flera tillförlitliga källor berättar samma historia:

- Delas bilden även av andra (nyhets)medier eller pålitliga organisationer?
- Beskriver de samma händelse, plats och tidpunkt?
- Finns det skillnader i hur bilden tolkas eller sätts i sitt sammanhang?

Tips: en **omvänd bildsökning** kan hjälpa dig att kontrollera var bilden tidigare har förekommit på nätet och i vilket sammanhang. På så sätt kan du snabbt se om bilden har använts tidigare för något annat. Vanliga verktyg för omvänd bildsökning är till exempel: Google Lens®, TinEye® och Bing® Visual Search.

Längst bak i den här guiden hittar du en enkel handledning för hur du använder Google Lens® för att ta reda på var en bild kommer ifrån, när den först dök upp och i vilka sammanhang den har använts.

5. Ta ställning

Nu när du har analyserat bilden och kontrollerat sammanhanget är det dags att ta ställning. Fråga dig själv:

- Kan jag med säkerhet säga att bilden stämmer?
- Finns det fortfarande saker jag är osäker på, eller som jag inte kan kontrollera?
- Vet du inte direkt var du ska leta efter svar? Prata med någon i din närhet (vänner, på jobbet, i en förening eller hobby) och försök ta reda på det tillsammans.

En enkel tumregel: om du tvekar – dela inte.

Kom ihåg: Du behöver inte vara expert för att känna igen vilseledande bilder. Genom att kontrollera steg för steg, titta kritiskt och stanna upp en stund inför det du ser kan du avslöja många bilder som inte är vad de utger sig för att vara. Och om du fortfarande inte vet var du ska börja leta efter svar ... Prata också om det med någon i din närhet (vänner, familj, kollegor ...) och försök tillsammans ta reda på vad som stämmer.

Analysera bilder med Google Lens®

Google Lens® är en app som hjälper dig att **analysera bilder**. Du kan ta ett foto eller använda en befintlig bild, till exempel en skärmdump från en video, och låta Google Lens® söka på nätet efter liknande bilder och mer information. Detta kallas även "reverse image search" eller "**sök med bild**".

Viktigt att veta: Google Lens® hjälper dig att hitta information om bilder, men ger inget automatiskt svar på om något är sant eller falskt. Du behöver själv titta på resultaten, jämföra dem och tänka kritiskt. Först därefter kan du dra en slutsats om det du ser.

Med Google Lens® kan du också läsa och översätta text. I den här guiden fokuserar vi dock enbart på hur du använder appen för att analysera bilder.

Använd Google Lens® på din smartphone eller surfplatta

1. Ladda ner Google Lens®

På de flesta Android-telefoner är Google Lens® redan installerat. Om den inte finns där kan du ladda ner appen via [Google Play Store](#). På iPhone eller iPad använder du Google Lens® via den kostnadsfria Google-appen, som du laddar ner från [App Store](#).

2. Använda Google Lens®

A. Öppna appen.

- På **Android**: öppna Google Lens®-appen eller Google-appen och tryck på Lens-ikonen (kamera-symbolen).
 - Första gången du öppnar appen: välj Öppna kameran och tillåt åtkomst när appen används.
- På **iPhone**: öppna Google-appen och tryck på Lens-ikonen.
 - Första gången: tryck på Tillåt och sedan Fortsätt.

B. Ta ett foto eller välj en bild

- Rikta **kameran** mot det objekt eller **bild du vill undersöka** och ta ett foto.
- Eller **välj en befintlig bild** från ditt galleri. Tryck då på galleri-ikonen i appen och välj den bild du vill använda.
 - Första gången du väljer en bild kan appen fråga vilken åtkomst den ska ha till dina foton. Du kan själv välja, till exempel alla foton eller endast utvalda bilder.

Tips! Vill du **kontrollera en video**? Ta då en **skärmdump** av en **tydlig bildruta** från videon och använd den i Google Lens® för vidare analys.

C. Analysera resultaten

Google Lens® **analyserar** vad som finns i bilden och visar möjliga **träffar** längst ner på skärmen.

Du får se **olika flikar eller kategorier** med information att utforska. Detta är betydelsen av resultaten:

- **Alla:** Visar en blandning av alla typer av resultat som Google Lens® har hittat, till exempel liknande bilder, exakta träffar, produkter, webbplatser och extra information. Detta är praktiskt om du vill få en snabb överblick över allt som finns tillgängligt.
- **Exakta träffar:** Här visas bilder som är mycket lika eller identiska med den bild du sökte på. Detta kan till exempel hjälpa dig att kontrollera om en bild har publicerats någon annanstans på nätet och i vilket sammanhang den används.
- **Produkter:** Google Lens® känner igen föremål i bilden och visar liknande produkter, ofta tillsammans med extra information. Praktiskt om du vill ta reda på vad något är eller var det går att köpa.
- **Visuella likheter:** Här visas bilder som liknar din bild, men som inte är exakt samma. Detta kan hjälpa dig att hitta sammanhang eller se i vilka situationer liknande bilder används.
- **Om bilden:** Ger extra bakgrundsinformation om bilden, till exempel var den kommer ifrån eller när den först dök upp online.

Använd Google Lens® på din bärbara eller stationära dator

Du kan även söka med bild via din **dator eller laptop**. Du behöver inte **ladda ner någon särskild app eller programvara**, utan kan göra detta direkt i din **webbläsare**.

Här är de **viktigaste skillnaderna** jämfört med mobilappen:

- Du startar en sökning genom att klicka på **Lens-ikonen** (kamera-symbolen) i **Googles sökfält**.
- I stället för att ta ett foto **laddar du upp en bild** eller klistrar in en **bildlänk**.
 - För att **kopiera en bildlänk** högerklickar du på en bild och väljer **Kopiera bildadress** eller **Kopiera länk till bild** (benämningen kan variera något beroende på webbläsare).
- Använder du **Google Chrome** kan du även högerklicka direkt på en bild på en webbsida och välja **‘Högerklicka’** → **‘Sök med Google Lens’**. Då behöver du inte först gå till Googles sökfält.

Hänger du med?

Testa dig själv med korta [övningar](#) och se hur bra du är på att känna igen vilseledande bilder. Du får se verkliga exempel och lära dig steg för steg vad du ska leta efter.

VISA^{VIS}

**Vill du kontrollera vilseledande
bilder och videor?**

Gå till www.visualfactcheck.eu